

Nr 16**Socialförsäkringsutskottets betänkande med anledning av propositionen 1975:36 om ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen, m. m. jämte motioner****Propositionen**

I propositionen 1975:36 har regeringen (socialdepartementet) föreslagit riksdagen att antaga i propositionen framlagda förslag till

1. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. lag om ändring i förordningen (1954:519) angående kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m.,
3. lag om ändring i förordningen (1969:653) om bidrag från landstingskommuner och kommuner som ej tillhör landstingskommun till bestridande av kostnaderna för vård vid karolinska sjukhuset,
4. lag om ändring i lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m.

I propositionen läggs fram förslag till lagändringar som avser ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen. Till grund för förslagen ligger en överenskommelse med sjukvårdshuvudmännen om vissa finansieringsfrågor för sjukvården. Överenskommelsen innebär bl. a. en höjning av sjukförsäkringens läkarvårdsersättning till sjukvårdshuvudmännen från 48 kr. till 70 kr. per läkarbesök och en höjning av patientavgiften från 12 kr. till högst 15 kr. fr. o. m. den 1 januari 1976. En väsentlig förbättring görs i sjukförsäkringens ersättningsregler för sjukvårdande behandlingar som utförs av annan personal än läkare genom att här införs ett utvidgat och enhetligt ersättningssystem. Sjukförsäkringens resekostnadsersättning utsträcks samtidigt till att bl. a. gälla även för sådana behandlingar. Karensbeloppet för resekostnadsersättningen ändras från 6 kr. till 8 kr. Systemet för sjukförsäkringens ersättning till sjukvårdshuvudmännen för ambulanstransporter m. m. förenklas. Vidare höjs sjukförsäkringens ersättning till sjukvårdshuvudmännen för sjukhusvård liksom den försäkrades sjukpenningavdrag vid sjukhusvård. Reglerna för sjukförsäkringens ersättning till sjukvårdshuvudmännen för vissa läkarintyg och för preventivmedelsrådgivning knyts an till de enhetliga bestämmelserna om läkarvårdsersättning m. m.

I enlighet med den träffande överenskommelsen övertar sjukvårdshuvudmännen helt ansvaret för att tillhandahålla hjälpmedel till handikappade. En enhetlig hjälpmedelsersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen införs. Sjukvårdshuvudmän som medverkar vid anskaffning av kostnadsfria eller prisnedsatta glasögon till barn och ungdom får förhöjd

hjälpmedelsersättning från sjukförsäkringen.

I anslutning till överenskommelsen ändras sjukförsäkringens läkemedelsrabatt så att maximiavgiften vid inköp av medicin på recept blir 20 kr. mot det sedan år 1968 gällande beloppet 15 kr. Reglerna om avgiftsfria läkemedel vid vissa sjukdomar behålls oförändrade.

De ändrade ersättnings- och avgiftsreglerna avses gälla fr. o. m. den 1 januari 1976. De i propositionen redovisade förslagen innebär ett ekonomiskt tillskott för sjukvårdshuvudmännen på 650 milj. kr. per år. Kostnadsökningen för sjukförsäkringen beräknas till 634 milj. kr. per år. För att täcka dessa kostnader jämte en kostnadsökning för sjukförsäkringen till följd av konstaterad ökad sjukfrekvens höjs socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen från arbetsgivare m. fl. med 0,6 procentenheter fr. o. m. år 1976.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrives att 2 kap. 5–7 §§ och 3 kap. 4 § lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §²

Har försäkrad åtnjutit läkarvård, tandvård eller sjukhusvård som avses i 2–4 §§, utgår ersättning enligt vad regeringen med riksdagen förordnar för utgifter i anledning av resor till och från läkaren, tandläkaren eller vårdinrättningen, där ej med hänsyn till resans längd samt den försäkrades tillstånd skäligen kunnat fördras att han gått eller färdats på annat sätt, som icke krävt särskild kostnad.

Har försäkrad åtnjutit läkarvård, tandvård eller sjukhusvård som avses i 2–4 §§, utgår ersättning enligt grunder som regeringen fastställer för utgifter i anledning av resor till och från läkaren, tandläkaren eller vårdinrättningen.

Ersättning för sjuktransporter utgår enligt vad regeringen föreskriver.

6 §²

Regeringen äger föreskriva, att ersättning enligt av regeringen fastställda grunder skall utgå för försäkrads utgifter för annan vård eller behandling i anledning av sjukdom än i 2–4 §§ sägs ävensom för i samband med sådan vård eller behandling företagna resor. Motsvarande gäller i fråga om försäkrads utgifter i anledning av resor i samband med vård som vid sjukdom meddelats av distriktssköterska eller distriktsbarnmorska.

För hjälpmedel åt handikappade utgår ersättning enligt vad regeringen föreskriver.

7 §²

Har kommun genom att anställa eller eljest träffa avtal med läkare eller på annat sätt vidtagit åtgärder för att bereda medellösa eller mindre be-

¹ Lagen omtryckt 1973:908

² Senaste lydelse 1974:510

Nuvarande lydelse

medlade personer läkarvård, må allmän försäkringskassa på framställning av kommunen förordna, att kommunen efter grunder som fastställas av regeringen skall vara berättigad att av kassan erhålla ersättning för kostnad för läkarvård, som sålunda beretts försäkrad. Sådan ersättning må i varje särskilt fall utgivas allenast i den mån ersättning i anledning av vården ej tillkommit den försäkrade själv samt må ej överstiga vad som skolat utgivas till denne, därest han fått vidkännas motsvarande kostnad.

Allmän försäkringskassa äger med arbetsgivare, som anordnar läkarvård eller vidtager andra sjukvårdande åtgärder så att kassans utgifter för sjukvårdersättning kunna antagas minska, överenskomma om skälig gottgörelse för arbetsgivarens ifrågavarande kostnader.

Allmän försäkringskassa äger jämväl med kommun, landstingskommun eller transportföretag, som åtager sig att ombesörja transporter, för vilka ersättning från sjukförsäkringen må utgivas, träffa överenskommelse om skälig gottgörelse härför samt om avgifter, vilka kommunen, landstingskommunen eller företaget må uttaga av de försäkrade för utförda transporter.

Överenskommelse som avses i andra eller tredje stycket skall för att vara gällande fastställas av riksförsäkringsverket.

Har arbetsgivare för sjöman jämlikt sjömanslagen (1973:282) haft att vid sjömans sjukdom vidkännas kostnad som avses i 2-6 §§, äger han hos allmän försäkringskassa erhålla gottgörelse för kostnaden enligt bestämmelserna i denna lag.

Föreslagen lydelse

Allmän försäkringskassa äger med arbetsgivare, som anordnar läkarvård eller vidtager andra sjukvårdande åtgärder så att kassans utgifter för sjukvårdersättning kunna antagas minska, överenskomma om skälig gottgörelse för arbetsgivarens ifrågavarande kostnader. *Sådan överenskommelse skall för att vara gällande fastställas av riksförsäkringsverket.*

3 kap.

4 §

Hel sjukpenning utgör för dag nittio procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med trehundra- och sextiofem. Sjukpenningen

Nuvarande lydelse

avrundas till närmaste hela krontal. För försäkrad som avses i 1 § andra stycket utgör hel sjukpenning åtta kronor för dag.

För dag då försäkrad åtnjuter sjukhusvård skall sjukpenning minskas med *tio* kronor, dock med högst en tredjedel av sjukpenningens belopp. Därvid skall det belopp varmed minskning sker avrundas till närmast lägre hela krontal. Sjukpenning vid sjukhusvård skall dock alltid utgå med lägst åtta kronor.

Föreslagen lydelse

För dag då försäkrad åtnjuter sjukhusvård skall sjukpenning minskas med *tjugu* kronor, dock med högst en tredjedel av sjukpenningens belopp. Därvid skall det belopp varmed minskning sker avrundas till närmast lägre hela krontal. Sjukpenning vid sjukhusvård skall dock alltid utgå med lägst åtta kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1976.

2 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1954:519) angående kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m.

Härigenom föreskrives i fråga om förordningen (1954:519) angående kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m.¹

dels att i 2, 4, 7 och 8 §§ ordet "Konungen" skall bytas ut mot "regeringen",

dels att i 1 och 4-8 §§ ordet "förordning" och böjningsform av detta ord skall bytas ut mot "lag" i motsvarande form,

dels att rubriken till förordningen och 3 § skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Kungl. Maj:ts förordning angående kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m.

Föreslagen lydelse

Lag om kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m.

3 §²

I annat fall än som avses i 2 § äger vid sjukdom den som är omfattad av sjukförsäkring enligt lagen om allmän försäkring eller här i riket är i allmän eller enskild tjänst vid inköp av läkemedel åtnjuta nedsättning av fastställt pris för samtidigt förskrivna och inköpta läkemedel med hälften av det belopp varmed priset överstiger fem kronor och hela det belopp varmed priset överstiger *tjugofem* kronor. Är förskrivning avsedd att expedieras mer än en gång, skall nedsättningen hänföra sig till varje avsett expeditionstillfälle.

I annat fall än som avses i 2 § äger vid sjukdom den som är omfattad av sjukförsäkring enligt lagen om allmän försäkring eller här i riket är i allmän eller enskild tjänst vid inköp av läkemedel åtnjuta nedsättning av fastställt pris för samtidigt förskrivna och inköpta läkemedel med hälften av det belopp varmed priset överstiger fem kronor och hela det belopp varmed priset överstiger *trettiofem* kronor. Är förskrivning avsedd att expedieras mer än en gång, skall nedsättningen hänföra sig till varje avsett expeditionstillfälle.

Vad nu sagts om den som är omfattad av sjukförsäkring enligt lagen om allmän försäkring skall beträffande försäkrad, som är bosatt utom riket,

¹ Förordningen omtryckt 1962:405. Senaste lydelse av

1 § 1967:737

4 § 1972:711

5 § 1973:471

förordningens rubrik 1972:188

² Senaste lydelse 1967:737

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

gälla allenast för tid varunder han vistas härstädes.

Från prisnedsättning enligt denna paragraf äger <i>Konungen</i> undantaga visst läkemedel eller viss grupp av läkemedel som i första stycket avses.	Från prisnedsättning enligt denna paragraf äger <i>regeringen</i> undantaga visst läkemedel eller viss grupp av läkemedel som i första stycket avses.
---	---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1976.

3 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1969:653) om bidrag från landstingskommuner och kommuner som ej tillhör landstingskommun till bestridande av kostnaderna för vård vid karolinska sjukhuset

Häri genom föreskrives att förordningen (1969:653) om bidrag från landstingskommuner och kommuner som ej tillhör landstingskommun till bestridande av kostnaderna för vård vid karolinska sjukhuset¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Kungl. Maj:ts förordning om bidrag från landstingskommuner och kommuner som ej tillhör landstingskommun till bestridande av kostnaderna för vård vid karolinska sjukhuset

Intages någon som är bosatt utanför Stockholms län på karolinska sjukhuset för vård, som det enligt sjukvårdslagen den 6 juni 1962 (nr 242) åligger landstingskommun att ombesörja, skall den landstingskommun inom vilken den intagne är bosatt till sjukhuset erlægga bidrag till kostnaderna för vården enligt vad nedan sägs.

I fråga om vård på annan avdelning vid karolinska sjukhuset än radiumhemmet föreligger skyldighet att utge vårdbidrag som avses i första stycket endast under förutsättning att den på sjukhuset intagne antingen insjuknat i den sjukdom vården avser under vistelse inom Stockholms län eller fått hänvisning till sjukhuset för vård, som ej kan beredas på landstingskommunens

Föreslagen lydelse

Lag om vissa bidrag för vård vid karolinska sjukhuset

Intages någon som är bosatt utanför Stockholms län och icke omfattas av avtal om regionsjukvård m. m. vid karolinska sjukhuset på sjukhuset för vård, som det enligt sjukvårdslagen (1962:242) åligger landstingskommun att ombesörja, skall den landstingskommun inom vilken den intagne är bosatt till sjukhuset erlægga bidrag till kostnaderna för vården enligt vad nedan sägs.

I fråga om vård på annan avdelning vid karolinska sjukhuset än radiumhemmet föreligger skyldighet att utge vårdbidrag som avses i första stycket endast under förutsättning att den på sjukhuset intagne antingen insjuknat i den sjukdom vården avser under vistelse inom Stockholms län eller fått hänvisning till sjukhuset för vård, som ej kan beredas på landstingskommunens

¹ Senaste lydelse 1972:674

Nuvarande lydelse

sjukhus. Närmare föreskrifter om sådan hänvisning meddelas av *Konungen*.

Vårdbidraget utgår för varje vård- dag med det belopp, varmed den för patienten tillämpliga vårdavgiften på allmänt rum vid karolinska sjukhuset överstiger *femton* kronor.

Vad ovan föreskrives om landstingskommun äger motsvarande tillämpning på kommun som ej tillhör landstingskommun.

Utgår vårdbidrag, minskas vårdavgiften med motsvarande belopp.

Föreslagen lydelse

sjukhus. Närmare föreskrifter om sådan hänvisning meddelas av *regeringen*.

Vårdbidraget utgår för varje vård- dag med det belopp, varmed den för patienten tillämpliga vårdavgiften på allmänt rum vid karolinska sjukhuset överstiger *tjugo* kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1976.

4 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m.

Häri genom föreskrives att 1 och 3 §§ lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m. skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Förelagten lydelse

1 §

Staten, landstingskommun eller kommun får enligt vad nedan sägs ersättning för kostnader för rådgivning i födelsekontrollerande syfte som vid personligt besök meddelas den som omfattas av sjukförsäkring enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Motsvarande ersättning utgår även till organisation, som med socialstyrelsens tillstånd bedriver sådan rådgivning.

Ersättning till privatpraktiserande läkare för rådgivning i födelsekontrollerande syfte utgår enligt grunder som regeringen fastställer.

Ersättning enligt denna lag utgår även för rådgivning angående abort.	Ersättning enligt denna lag utgår även för rådgivning angående abort eller sterilisering.
---	---

3 §

Ersättning enligt denna lag utgår endast om rådgivning och i anslutning därtill utlämnade preventivmedel tillhandahålles den försäkrade kostnadsfritt.

För utgifter för resor som företages i samband med rådgivning enligt denna lag utgår ersättning till den försäkrade enligt grunder som regeringen fastställer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1976.

Motionerna*Med anledning av propositionen väckta motioner*

1975:1973 av herr Fällidin m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen vid sin behandling av proposition 1975:36 beslutar att hos regeringen begära utredning och förslag angående

1. ett tak för uttag av patientavgift inom sjukvården i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. ett kostnadstak för patienten vid 100 kr./behandlingsår för inköp av medicin på recept;

1975:1974 av herr Hermansson m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen i anledning av proposition 1975:36 måtte besluta

1. *dels* uttala att den del av överenskommelsen med sjukvårdshuvudmännen som avser en höjning av patientavgiften från högst 12 kr. till högst 15 kr./besök och för telefonrådförfrågning från 5 kr. till 10 kr. icke bör genomföras,
2. *dels* att tillskottet från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen under förutsättning av bibehållandet av nuvarande patientavgifter måtte uppräknas med ytterligare 56 milj. kr. eller tillsammans 706 milj. kr.,
3. *dels* att för täckandet av den enligt förslagen i motionen ökade kostnaden socialförsäkringsavgiften måtte höjas till 1,0 procentenhet,
4. *dels* att hos regeringen hemställa om en förutsättningslös utredning om genomförandet av principen om avgiftsfri sjukhus- och läkarvård;

1975:1975 av herrar Romanus (fp) och Jonsson i Mora (fp) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär utredning om regler för att skydda patienter med stort vårdbehov mot för höga sjukvårdskostnader, enligt de riktlinjer som anges i motionen.

Vid riksmötets början väckta motioner

Utskottet har till behandling i detta sammanhang upptagit motionerna

1975:31 av fru Skantz m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om en utredning angående vidgad rätt till ersättning för resor i samband med sjukdom i enlighet med vad i motionen anförts (motionärerna pekar bl. a. på att en försäkrad, som för behandling vid sjukdom eller skada av läkare hänvisas till vårdgivare av typen bandagist eller liknande, inte kan erhålla ersättning för resan, för såvitt vården inte kombineras med läkarvård);

1975:77 av fru Marklund m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen hos regeringen hemställer om en skyndsam prövning av frågan om att normalkostnaderna för anskaffandet av glasögon infogas i sjukförsäkringssystemet och lagen om allmän försäkring;

1975:202 av herr Nilsson i Agnäs m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag syftande till att intyg från sjuksköterska i sådana fall som anförs i motionen skall berättiga till resekostnadsersättning från den allmänna försäkringen;

1975:258 av fru Wigenfeldt m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen begär översyn av reglerna för allmän försäkring så att reseersättning utgår till förälder som besöker barn som vårdas längre tid på sjukhus långt från hemorten;

1975:341 av fru Wiklund m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att gällande taxa för statens reseersättning för egen bil skall tillämpas av försäkringskassan när sjuktransport måste företas med egen bil;

1975:465 av herr Nilsson i Växjö m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att bestämmelserna om ersättning vid företagsläkares remiss av patient till laboratorie- och röntgenundersökningar ändras så att de överensstämmer med vad som gäller i fråga om andra till sjukförsäkringen anslutna läkare;

1975:470 av fru Radesjö m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om sådan ändring av gällande bestämmelser att reseersättning från allmänna sjukförsäkringen kan utgå för besök vid barn- och ungdomspsykiatrisk klinik i samband med utredning och behandling, oberoende av vilken befattningshavare besöket gäller och oberoende av om patienten medföljer eller inte;

1975:471 av fru Thunvall m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär en sådan ändring av gällande lagstiftning och dess tillämpningsföreskrifter att ersättning kan utgå till resekostnader i samband med abortrådgivning i enlighet med vad som anförts i motionen (motionärerna framhåller att i glesbygd eller där man eljest har långt till sjukhus resekostnaderna i allmänhet är avsevärt högre än läkarkostnaden för den som kommer för rådgivning eller abortundersökning före tolfte veckan. Efter tolfte veckan behandlas resekostnaderna enligt bestämmelserna om sjukförsäkring på samma sätt som vid sjukdomsfall);

1975:757 av herr Karlsson i Huskvarna (s) och fru Skantz (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär en utredning om införande av ett s. k. hundrakort inom den allmänna försäkringen;

1975:759 av herrar Rengård i Falkenberg (fp) och Hörberg (fp) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts (i motionen påtalas att det vid 1974 års riksdag genomförda ersättningssystemet för privatpraktiserande läkare inte gäller i fråga om läkare som på heltid arbetar inom företagshälsovård. Detta innebär att en patient, som remitteras av en läkare inom företagshälsovården till

specialist eller röntgen, inte kan erhålla ersättning från försäkringskassan. Inte heller resekostnaderna ersätts menar motionärerna);

1975:1189 av fröken Andersson (c) och fru Olsson i Hölö (c) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag som innebär att psykoterapeutisk behandling utförd av för uppgiften utbildade psykologer med behörighet – efter remiss från läkare – blir ersättningsberättigad via den allmänna försäkringen;

1975:1199 av herr Glimér (c) och fru Karlsson (c) vari hemställs att riksdagen beslutar anhålla hos regeringen om att anvisningar utfärdas för debitering av ersättning vid olika seriebehandlingar som utföres hos läkare eller på sjukvårdsinrättning;

1975:1208 av fru Jordan m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär utredning och förslag som syftar till att ersättning skall kunna utgå enligt lagen om allmän försäkring för psykoterapeutisk behandling i enlighet med vad i motionen anförts;

1975:1215 av herr Mundebo m. fl. (fp) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att förslag om ersättning över den allmänna försäkringen för psykoterapi meddelad av psykolog i enlighet med vad som anförts i motionen i år föreläggs riksdagen;

1975:1221 av fröken Pehrsson m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till en allmän glasögonförsäkring, i första hand för barn och ungdom;

1975:1222 av herr Pettersson i Västerås m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag om sådan ändring av reglerna för den allmänna försäkringskassan att reseersättning samt under vissa angivna förutsättningar även ersättning för förlorad arbetsinkomst kan utgå till sjukbesökare med lång färdväg till region- och specialsjukhus;

1975:1225 av herr Romanus (fp) vari hemställs att riksdagen uttalar att ersättningen för preventivmedelsrådgivning, meddelad av privatpraktiserande läkare, snarast möjligt bör höjas så att den motsvarar kostnaden för utfört arbete;

1975:1231 av herr Åkerlind (m) vari hemställs att riksdagen beslutar hemställa till regeringen om förslag till årets riksdag om höjning av reseersättning vid sjukresor med privatbil.

Utskottet

Inledning

I propositionen läggs fram förslag till ändrade ersättningsregler inom sjukförsäkringen. Till grund för förslagen ligger en överenskommelse mellan representanter för socialdepartementet och sjukvårdshuvudmännen avseende vissa finansieringsfrågor inom sjukvården m. m. Överenskommelsen innebär i korthet bl. a. följande.

Ersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen för offentlig öppen läkarvård höjs från 48 kr. till 70 kr. för varje läkarbesök. Patientavgiften höjs från 12 kr. till högst 15 kr. per läkarbesök. Ett enhetligt ersättningssystem införs för olika former av sjukvårdande behandlingar, vilka efter läkarordination utförs av annan än läkare. Ersättning från försäkringen till sjukvårdshuvudmännen skall därvid utgå med 35 kr. för varje besök, och patientavgift få tas ut med högst 7 kr. Sjukförsäkringens resekostnadsersättning utvidgas till att bl. a. gälla även för sådana sjukvårdande behandlingar. Karensbeloppet för resor i samband med läkarvård eller sjukhusvård ändras från 6 kr. till 8 kr. För ambulanstransporter skall från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen utgå en enhetlig sjuktransportersättning med 12 kr. per invånare och år. Sjukförsäkringens ersättning till sjukvårdshuvudmännen för sjukhusvård och den försäkrades sjukpenningavdrag vid sådan vård höjs till 20 kr. per dag. Reglerna i fråga om ersättning för vissa läkarintyg och för preventivmedelsrådgivning knyts an till de bestämmelser som skall gälla för läkarbesök inom den öppna sjukvården.

Sjukvårdshuvudmännen övertar helt ansvaret för tillhandahållande m. m. av hjälpmedel till handikappade. Nuvarande statsbidrag till vissa hjälpmedel för handikappade upphör vid utgången av år 1975 och ersätts med en enhetlig hjälpmedelsersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen om 22 kr. per invånare och år. För sjukvårdshuvudmän som medverkar vid anskaffning av avgiftsfria och prisedsatta glasögon till barn och ungdom blir motsvarande ersättning 24 kr. per invånare och år. Maximivgiften vid inköp av medicin på recept blir 20 kr. i stället för 15 kr., medan reglerna om avgiftsfria läkemedel vid vissa sjukdomar behålls oförändrade.

Genom de nya ersättningsreglerna får sjukvårdshuvudmännen ett ekonomiskt tillskott, som vid nuvarande vårdvolym kan beräknas till 650 milj. kr. per år. För sjukförsäkringen kommer de nya reglerna att medföra en sammanlagd kostnadsökning med 634 milj. kr. per år och – vid nuvarande finansieringsregler för sjukförsäkringen – en ökning av statens kostnader för bidrag till denna försäkring under budgetåret 1975/76 med ca 80 milj. kr. eller för helt budgetår med ca 160 milj. kr. Förslagen i propositionen föranleder – jämte en konstaterad ökning av sjukfrekvensen – en höjning av socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen med 0,6 procentenheter. Förslag om bl. a. en sådan avgiftshöjning har lagts fram i propositionen

1975:92 och kommer att behandlas av utskottet i samband med behandlingen av denna proposition.

Ett viktigt inslag i senare års hälso- och sjukvård har varit att bygga ut den decentraliserade öppna vården. Målet har varit att göra hälso- och sjukvården lättare tillgänglig för medborgarna genom att så långt möjligt ge den formen av en närhetsservice. Enligt utskottets mening utgör den förevarande propositionen ett betydelsefullt led i strävandena att förverkliga denna målsättning, inte minst genom att man för in ett enhetligt ersättningsssystem för olika former av sjukvårdande behandlingar som efter läkarordination utförs av annan än läkare och för resor i samband med sådana behandlingar. Utskottet finner de i propositionen föreslagna höjningarna av sjukförsäkringens ersättningar till sjukvårdshuvudmännen för läkar- och sjukhusvård och av patientavgifterna väl avvägda. Även i övrigt anser utskottet sig böra biträda förslagen i propositionen.

I det följande behandlar utskottet i huvudsak endast de motioner som väckts med anledning av propositionen och de delar av denna som berörs av yrkandena i nämnda motioner. Utskottet behandlar också ett antal motioner från riksmötets början. Flertalet av dessa är helt eller i viss mån tillgodosedda genom förslagen i propositionen.

Ersättning för offentlig öppen sjukvård m. m.

För läkarvård som ombesörjs av staten, landstingskommun eller kommun som inte tillhör landstingskommun utgår ersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmannen med ett enhetligt belopp av 48 kr. för varje besök. Huvudmannen får samtidigt ta ut en patientavgift med högst 12 kr. per besök. Vid läkarbesök hos den sjuke får en tilläggsavgift om 8 kr. tas ut. Vid rådfrågning per telefon utgår ersättning från försäkringen med 5 kr. Patientavgiften utgör i detta fall högst 5 kr.

I enlighet med den tidigare nämnda överenskommelsen mellan representeranter för socialdepartementet och sjukvårdshuvudmännen föreslås i propositionen att läkarvårdersättningen till sjukvårdshuvudmännen fr. o. m. den 1 januari 1976 höjs till 70 kr. för varje besök, att patientavgiften höjs till högst 15 kr. och tilläggsavgiften vid läkarbesök hos den sjuke till högst 10 kr. per besök. Maximivgiften för patienten vid rådfrågning per telefon blir 10 kr. Någon särskild ersättning från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen för sådana rådfrågningar skall i fortsättningen inte utgå.

Herr Hermansson m. fl. (vpk) yrkar i motionen 1974 avslag på propositionen i vad den innehåller förslag till höjning av maximivgiften för patienten från 12 kr. till 15 kr. per läkarbesök och från 5 kr. till 10 kr. vid telefonrådfrågning. Det ekonomiska tillskottet till sjukvårdshuvudmännen bör enligt motionärernas mening vid bibehållna patientavgifter räknas upp från 650 till 706 milj. kr. och socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen höjas med 0,4 procent utöver de 0,6 procent som föreslås i propositionen.

Motionen innehåller också ett yrkande om utredning i syfte att söka åstadkomma avgiftsfri sjukhus- och läkarvård.

Utskottet har tidigare uttalat att de i propositionen föreslagna höjningarna av sjukförsäkringens ersättningar till sjukvårdshuvudmännen och av patienternas maximiavgifter får anses väl avvägda. Den öppna sjukvården finansieras till väsentlig del via den allmänna försäkringen. Utskottet anser i likhet med departementschefen att det till följd av den allmänna kostnadsutvecklingen är naturligt att tid efter annan se över de ersättningsbelopp som skall utgå från försäkringen.

Tre år har nu förflutit sedan en översyn av dessa belopp och av de därtill knutna patientavgifterna senast skedde. Med hänsyn härtill måste enligt utskottets mening de föreslagna höjningarna av patienternas maximiavgifter anses måttliga. Utskottet vill särskilt erinra om att det inom vissa landsting för patienter med många besök inom den offentliga sjukvården redan nu finns möjlighet till nedsättning av patientavgiften. Frågan om generella regler för avgiftsnedsättning skall enligt uttalande i propositionen tas upp till behandling av Landstingsförbundet. På grund av det anförda och då införandet av en avgiftsfri sjukhus- och läkarvård i varje fall på kortare sikt kan beräknas medföra en betydande utgiftsökning för staten, avstyrker utskottet bifall till motionen 1974.

I några motioner har framställts yrkanden som alla syftar till att nedbringa kostnaderna för läkar- och sjukhusvård för patienter, vilka hårdare än andra drabbas av sjukdomar. Herr Karlsson i Huskvarna och fru Skantz (båda s) framhåller i motionen 757 att ett sätt att begränsa läkarvårdskostnaderna för sådana patienter skulle vara att inom den allmänna försäkringen införa ett läkarbesökskort som för en kostnad av 100 kr. berättigade till ett obegränsat antal läkarbesök under ett år. Liknande tankegångar har framförts av herr Fäldin m. fl. (c) i motionen 1973 och av herrar Romanus och Jonsson i Mora (båda fp) i motionen 1975. I den vid riksmötets början väckta motionen 1199 av herr Glimnér och fru Karlsson (båda c) tar motionärerna upp frågan om kostnader för läkarvård vid återbesök. De framhåller att debiteringen av 12-kronan vid seriebehandlingar sker olika i olika län och även vid sjukvårdsinrättningar inom samma län. Detta anser de otillfredsställande, och de hemställer därför att riksdagen hos regeringen skall begära att anvisningar utfärdas för debitering av ersättning för sådana behandlingar.

Utskottet finner den i motionerna 757, 1973 och 1975 aktualiserade frågan om en generell begränsning av läkarvårds- och sjukvårdskostnader för patienter med långvariga sjukdomar och täta läkarbesök värd beaktande. Av den mellan socialdepartementet och sjukvårdshuvudmännen träffade överenskommelsen framgår att patienter med många besök inom den offentliga sjukvården liksom hittills skall ha möjlighet att få patientavgiften nedsatt och att frågan om generella regler för sådan nedsättning kommer att tas upp till behandling av Landstingsförbundet. Enligt vad utskottet erfarit har man inom förbundet redan satt i gång en utredning i syfte att söka å-

stadkomma sådana regler. Utredningsyrkandena i motionerna får därmed anses tillgodosedda. Utskottet förutsätter att man i samband med denna utredning också tar upp frågan om ersättning vid seriebehandlingar. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna 757, 1199, 1975 och 1973, sistnämnda motion såvitt nu är i fråga.

Sjukförsäkringens ersättningar till sjukvårdshuvudmännen för den öppna vården avser f. n. i huvudsak läkarnas insatser. Härutöver har regeringen möjlighet föreskriva att ersättning skall utgå även för viss annan vård eller behandling med anledning av sjukdom än läkarvård, tandvård och sjukhusvård liksom för resor i anslutning till sådan vård eller behandling. F. n. utgår denna form av ersättning i samband med behandlingar av bl. a. sjukgymnast.

Överenskommelsen med sjukvårdshuvudmännen innebär en väsentlig breddning av försäkringens ersättningsregler när det gäller den offentliga vården. I fortsättningen skall ersättning (s. k. behandlingersättning) kunna utgå för varje sjukvårdande behandling som i öppen vård utförs av annan än läkare under förutsättning att behandlingen ges på grund av sjukdom och ordinerats av läkare. I den mån behandling hos privatpraktiserande vårdgivare utförts enligt avtal mellan vårdgivaren och sjukvårdshuvudman får enligt överenskommelsen behandlingen räknas som behandling hos sjukvårdshuvudmannen. Ersättning för vården skall alltså utgå enligt de bestämmelser som gäller i fråga om sådan behandling.

Motionerna 1189 av fröken Andersson och fru Olsson i Hölö (båda c), 1208 av fru Jordan m. fl. (s) och 1215 av herr Mundebo m. fl. (fp) innehåller alla yrkanden av innebörd att psykoterapeutisk behandling utförd av kompetent psykolog skall berättiga till ersättning från sjukförsäkringen.

Den i motionerna aktualiserade frågan har vid upprepade tillfällen prövats av riksdagen. I sitt av riksdagen godkända betänkande 1973:25 underströk socialförsäkringsutskottet angelägenheten av att ersättningsbestämmelserna ändrades så att de medgav rätt till ersättning även i sådana fall då psykoterapeutisk behandling utförts av annan än läkare. Genom den breddning av försäkringens ersättningsregler som överenskommelsen med sjukvårdshuvudmännen innebär har man tillmötesgått riksdagens önskemål att psykiatrisk behandling även av annan än läkare skall berättiga till ersättning från sjukförsäkringen. Detta måste enligt utskottets mening hälsas med tillfredsställelse.

Av vad utskottet anfört framgår att yrkandena i motionerna 1189, 1208 och 1215 får anses tillgodosedda med förslagen i propositionen. Motionerna bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I annan än offentlig läkarvård får läkare som är uppförd på en av allmän försäkringskassa uppförd förteckning tillgodoräkna sig arvode med de belopp som anges i läkarvårdstaxan. Patientavgift får tas ut med belopp om högst 20, eller hos läkare med individuell taxebindning med 25 eller 30 kr. Pa-

tientavgiften inkluderar ersättning för remissbesök hos läkare inom offentlig vård samt för eventuella röntgen- och laboratorieundersökningar m. m.

I de vid riksmötets början väckta motionerna 465 av herr Nilsson i Växjö m. fl. (s) och 759 av herrar Remgård i Falkenberg och Hörberg (båda fp) yrkas att bestämmelserna om ersättning vid företagsläkares remiss av patient till laboratorie- och röntgenundersökningar ändras så att de överensstämmer med vad som gäller i fråga om läkare som är anslutna till sjukförsäkringen.

Med anledning av dessa motioner vill utskottet upplysa om att regeringen genom beslut den 13 februari 1975 förordnat att de bestämmelser om ersättning som gäller vid remiss från ansluten privatpraktiserande läkare till privat röntgenmottagning eller laboratorium, som har driftavtal med sjukvårdshuvudman, för åren 1975 och 1976 skall äga motsvarande tillämpning vid remiss från läkare vid företagshälsovårdsmottagning som registrerats hos allmän försäkringskassa. För resa i samband med besök hos läkare vid sådan mottagning skall enligt samma beslut reseersättning från den allmänna försäkringen utgå med tillämpning av de bestämmelser som gäller för resa vid läkarvårdsbesök hos privatpraktiserande läkare som är ansluten till försäkringen.

Av det anförda framgår att yrkandena i motionerna 465 och 759 numera är tillgodosedda. Motionerna bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Ersättning för resekostnader

Resekostnadsersättning från sjukförsäkringen utgår f. n. i samband med ersättningsberättigad läkarvård, tandvård eller sjukhusvård. I fråga om resor i samband med läkarvård gäller att ersättning utgår med det belopp varmed den sammanlagda kostnaden för resa till och från läkaren överstiger 6 kr. Även vid sjukhusvård gäller ett karensbelopp om 6 kr. men endast i fråga om återresan från sjukvårdsinrättningen. För resor i samband med tandvård gäller ett karensbelopp om 15 kr. Resekostnadsersättning utgår också vid sidan av sjukvårdande behandling som f. n. berättigar till sjukvårdsersättning. Vidare utgår ersättning i samband med sjukvård som meddelats av distriktssköterska eller distriktsbarnmorska.

Den mellan socialdepartementet och sjukvårdshuvudmännen träffade överenskommelsen innebär att sjukförsäkringens ersättningsregler för resekostnader utvidgas så att de omfattar försäkrads resor i samband med all läkarordinerad sjukvårdande behandling inom offentlig öppen sjukvård och i samband med utprovning och anpassning av hjälpmedel för handikappad. Resekostnadsersättning från sjukförsäkringen skall också utgå vid besök för preventivmedelsrådgivning och abortrådgivning. Karensbeloppet vid sådana resor blir liksom när det gäller tandvård 15 kr. I övrigt höjs karensbeloppet till 8 kr.

Fru Skantz m. fl. (s) begär i motionen 31 utredning angående vidgad

rätt till ersättning för resor i samband med sjukdom. Motionärerna framhåller att en försäkrad, som för behandling vid sjukdom eller skada hänvisas till vårdgivare av typen bandagist eller liknande, inte kan få ersättning för resan för såvitt vården inte kombineras med läkarvård. Fru Thunvall m. fl. (s) uttalar i motionen 471 att ersättning bör utgå för resekostnader i samband med abortrådgivning och begär därav föranledd ändring av sjukreseförordningen.

Av redogörelsen för innehållet i överenskommelsen med sjukvårdshuvudmännen framgår att fr. o. m. 1976 resekostnadsersättning från sjukförsäkringen kan utgå i de fall som avses i motionerna 31 och 471. Motionerna bör vid sådant förhållande inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Fru Radesjö m. fl. (s) framhåller i motionen 470 att reseersättning bör utgå för besök vid barn- och ungdomspsykiatrisk klinik i samband med utredning och behandling, oberoende av vilken befattningshavare besöket gäller och oberoende av om patienten medföljer eller ej. Motionärerna anser att riksdagen i skrivelse till regeringen bör begära förslag till sådan ändring av sjukreseförordningen.

Av uttalande i propositionen framgår att det nya ersättningssystemet skall tillämpas även när det gäller verksamheten inom sjukvårdshuvudmännens psykiska barn- och ungdomsvård. Departementschefen framhåller att vid denna vårdform återkommande samtal med föräldrarna kan utgöra ett viktigt led i behandlingen av barnet. Med hänsyn härtill bör – säger han – ersättningsreglerna för sjukresor ges en sådan utformning att resekostnadsersättning kan utgå till förälder eller annan anhörig vid besök i offentlig öppen sjukvård i samband med barns sjukdom, om besöket ingår som en del i behandlingen av barnet, och denna regel bör gälla även om barnet inte är med vid besöket. Av den i propositionen lämnade specialmotiveringen framgår att bestämmelser av nu angiven innebörd kommer att tas in i sjukreseförordningen. Därmed kan yrkandet i motionen anses vara tillgodosett.

Fru Wigenfeldt m. fl. (c) har i motionen 258 begärt en översyn av gällande bestämmelser i syfte att tillförsäkra föräldrar som besöker barn, vilka under längre tid vårdas på sjukhus långt från hemorten, resekostnadsersättning från sjukförsäkringen.

F. n. utgår inte resekostnadsersättning från sjukförsäkringen i de fall som avses i motionen. Någon ändring härvidlag föreslås inte i propositionen, men departementschefen framhåller att frågan om resekostnader för föräldrar som behöver besöka barn som vårdas på sjukhus anknyter till det utredningsarbete som pågår inom familjestödsutredningen och att den bör prövas i det sammanhanget. Utredningsyrkandet i motionen får med detta uttalande anses tillgodosett och motionen bör därför inte föranleda någon åtgärd.

I motionen 1222 av herr Pettersson i Västerås m. fl. (vpk) begär motionärerna att riksdagen hos regeringen skall anhålla om förslag till sådan ändring av gällande bestämmelser, att resekostnadsersättning och under vis-

sa förutsättningar även ersättning för förlorad arbetsinkomst skall kunna utgå till sjukbesökare med lång färdväg till region- och specialsjukhus. I motionen framhålls bl. a. att en förbättrad personlig kontakt och omvårdnad har stor betydelse för den sjukas allmäntillstånd. Ett litet barn som utlämnas till en främmande miljö utan kontakt med de närmaste kan ofta få bestående psykiska men. En bland flera insatser för att förbättra vården vid region-sjukhusen bör därför vara att bereda den sjuke och hans anförvanter ekonomiska möjligheter att upprätthålla en personlig kontakt.

Som tidigare nämnts innebär förslagen i propositionen en betydande breddning av sjukförsäkringens resekostnadsersättningar. Härigenom har, såvitt utskottet kan bedöma, de väsentligaste och oftast kritiserade bristerna i nuvarande ersättningssystem undanröjts. Den i motionen aktualiserade frågan om resekostnadsersättning för förälder som besöker barn på sjukhus skall enligt uttalande i propositionen prövas av familjestödsutredningen. På grund härav och då utskottet inte är berett medverka till att sjukbesök skall berättiga till ersättning via sjukförsäkringen för förlorad arbetsinkomst avstyrker utskottet bifall till motionen 1222.

Herr Nilsson i Agnäs m. fl. (m) yrkar i motionen 202 att riksdagen hos regeringen skall begära förslag av innebörd att intyg från sjuksköterska i vissa fall skall berättiga till resekostnadsersättning från den allmänna försäkringen. Motionärerna framhåller att en skogsarbetare, som skadas i arbetet och som efter taxiresa till närmaste läkarstation får skadan omsedd av tjänstgörande sköterska, f. n. inte kan erhålla ersättning för taxiresan om läkare inte skrivit under intyget. Motionärerna menar att sköterskan – om resekostnaden skall kunna ersättas – måste hänvisa vederbörande till lasarett eller annan läkarstation med jourhavande läkare.

Med anledning av detta yrkande vill utskottet erinra om att enligt gällande bestämmelser resekostnadsersättning utgår för resor i samband med sjukvård som meddelats av distriktsköterska. Enligt vad utskottet erfarit torde det endast i sällsynta undantagsfall förekomma att det på en läkarstation inte finns distriktsläkare som kan ta hand om patienterna. Ersättning för resekostnader torde således så gott som alltid utgå i sådana fall som avses i motionen. Enligt utskottets mening finns det därför inte anledning att utvidga sjukförsäkringens ersättningsregler utöver det förslag som framlagts i propositionen. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionen 202.

Fru Wiklund m. fl. (c) hemställer i motionen 341 att riksdagen beslutar att statens normer för ersättning för resor med egen bil skall tillämpas när sjuktransport företas med sådan bil. Herr Åkerlind (m) anser att reseersättningen vid sjukresor med privatbil bör höjas och begär i motionen 1231 att förslag till sådan höjning skall föreläggas årets riksmöte.

Försäkrads resekostnader för sjukresa med privatbil har fr. o. m. i år höjts från 25 öre till 40 öre per kilometer. Detta belopp överstiger det belopp som enligt riksskatteverkets meddelande vid 1975 års taxering bör anses

som skäligt avdrag för bilkostnader vid körsträckor t. o. m. 1 000 mil per år. Med hänsyn bl. a. till att det vid sjukresor är fråga om enstaka resor, där det inte finns anledning att i samma utsträckning som vid mera regelbundna resor räkna med de fasta bilkostnaderna, finner utskottet den numera gällande ersättningen för sjukresor med privatbil väl avvägd. Utskottet avstyrker därför bifall till motionerna 341 och 1231.

Hjälpmedel för handikappade

F. n. utgår statsbidrag till vissa hjälpmedel som på ordination tillhandahålls handikappade kostnadsfritt. De statsbidragsberättigade hjälpmedlen är upp-tagna i en särskild av socialstyrelsen förd s. k. hjälpmedelsförteckning.

Överenskommelsen mellan socialdepartementet och sjukvårdshuvudmännen innebär att dessa fr. o. m. den 1 januari 1976 helt övertar ansvaret för tillhandahållande m. m. av hjälpmedel till handikappade. I överenskom-melsen förutsätts att sjukvårdshuvudmännen skall fortsätta hjälpmedels-verksamheten i huvudsaklig överensstämmelse med de regler som nu gäller. Genom förslaget i propositionen upphör nuvarande statsbidrag till vissa hjälpmedel för handikappade att utgå vid utgången av 1975. I stället införs en ny ersättningsform från sjukförsäkringen till sjukvårdshuvudmännen. Den nya ersättningen benämns hjälpmedelsersättning och skall utgå med 22 kr. per invånare och år. Sjukvårdshuvudmän som medverkar vid anskaffning av avgiftsfria eller prisnedsatta glasögon till barn och ungdom får en förhöjning av hjälpmedelsersättningen med 2 kr. till 24 kr. per invånare och år.

Fru Marklund m. fl. (vpk) anser att normalkostnader för anskaffande av glasögon bör infogas i sjukförsäkringssystemet och begär i motionen 77 en skyndsam prövning av frågan om en sådan utvidgning av sjukförsäk-ringens ersättningsregler. Fröken Pehrsson m. fl. (c) begär i motionen 1221 förslag om en allmän glasögonförsäkring, i första hand för barn och ungdom.

Som tidigare nämnts kommer genom överenskommelsen de sjuk-vårdshuvudmän som medverkar vid anskaffning av glasögon till barn och ungdom att få en högre hjälpmedelsersättning från sjukförsäkringen. Den andel av hjälpmedelsersättningen som avser kostnader för glasögon är, enligt vad utskottet erfarit, så avvägd att den täcker sjukvårdshuvudmännens kost-nader för att tillhandahålla barn och ungdom under 19 år helt avgiftsfria eller i vart fall kraftigt prisnedsatta glasögon. Utskottet, som anser det till-fredsställande att frågan om bidrag till glasögon för angivna grupper nu fått sin lösning, är inte berett medverka till att sjukförsäkringen påförs kost-nader för glasögon för andra grupper försäkrade eller med högre belopp än som föreslås i propositionen och avstyrker därför bifall till motionerna 77 och 1221.

Ersättning för preventivmedelsrådgivning

Herr Romanus (fp) har i motionen 1225 begärt att riksdagen skall uttala att ersättningen för preventivmedelsrådgivning meddelad av privatpraktiserande läkare snarast möjligt bör höjas, så att den motsvarar kostnaden för utfört arbete.

I lagen om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet ges regler om ersättning från sjukförsäkringen för preventivmedelsrådgivning. Ersättningen omfattar också kostnader för utlämnade preventivmedel. En förutsättning för rätt till ersättning är att rådgivning och i anslutning därtill utlämnade preventivmedel tillhandahålls utan avgift för den försäkrade. Ersättning kan, förutom till staten, landstingskommun eller kommun eller till organisation som med socialstyrelsens tillstånd bedriver sådan rådgivning, också utgå till privatpraktiserande läkare. Ersättning utgår med 45 kr. för varje besök.

Överenskommelsen med sjukvårdshuvudmännen innebär att ersättningen för preventivmedelsrådgivning anknyts till de belopp som skall gälla inom den öppna vården. För besök hos läkare inom sådan vård skall alltså ersättning utgå med 85 kr. för varje besök; för besök hos annan rådgivande personal skall ersättning utgå med 42 kr. Ersättningen från sjukförsäkringen för preventivmedelsrådgivning meddelad av privatpraktiserande läkare blir tills vidare oförändrad, men departementschefen har i propositionen uttalat att frågan om sådan ersättning kommer att prövas i samband med framtida beslut om läkarvårdstaxan. Sådant beslut kommer att fattas av regeringen före sommaren, eftersom reglerna i läkarvårdstaxan gäller längst till utgången av juni 1975 i fråga om vård som lämnas av privatpraktiserande läkare. Med hänsyn härtill är utskottet inte berett biträda yrkandet om ett särskilt riksdagsuttalande i ämnet.

Läkemedelsrabatter

Maximiavgiften vid inköp av medicin på recept är f. n. 15 kr. Sjukförsäkringens läkemedelsrabatter innebär också att läkemedel vid vissa sjukdomar tillhandahålls kostnadsfritt.

Genom överenskommelse med sjukvårdshuvudmännen höjs maximiavgiften vid läkemedelsinköp på recept till 20 kr., medan möjligheterna att få helt avgiftsfria läkemedel vid vissa sjukdomar kvarstår oförändrade.

Herr Fälldin m. fl. (c) begär i motionen 1973 en utredning om och förslag till ett kostnadstak för patienten vid 100 kr. per behandlingsår för inköp av medicin på recept.

Enligt utskottets mening talar sannolikheten för att kostnaderna för inköp av läkemedel under ett år, även med den höjning av maximiavgiften för receptbelagda medicininköp som föreslås i propositionen, inte kommer att bli onödigt betungande. Utskottet vill peka på att utformningen av reglerna

för prisnedsättning på läkemedel innebär ett högkostnadsskydd för den som har stort behov av läkemedel. Såvitt utskottet kan bedöma torde det inte vara ofta förekommande att kostnaderna för en persons läkemedelsinköp under ett år överstiger 100 kr. Utskottet vill erinra om att försäkrade som lider av långvariga och allvarliga sjukdomar och som har stort behov av läkemedel redan nu har stora möjligheter att erhålla sådana kostnadsfritt. På grund av det anförda och då utskottet inte är övertygat om att en kostnadsspärr av den art som förordas i motionen skulle vara enbart till fördel för de försäkrade avstyrker utskottet bifall till motionen 1973 i denna del.

Mot de delar av propositionen som i det föregående inte tagits upp till särskild behandling har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande patientavgiften vid öppen läkarvård och vid telefonrådförfrågning att riksdagen avslår motionen 1975:1974 (yrkande 1),
2. beträffande tillskottet till sjukvårdshuvudmännen och socialförsäkringsavgiften att riksdagen avslår motionen 1975:1974 (yrkandena 2 och 3),
3. att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till
  - a. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
  - b. lag om ändring i förordningen (1954:519) angående kostnadsfria och prisnedsatta läkemedel m. m.,
  - c. lag om ändring i förordningen (1969:653) om bidrag från landstingskommuner och kommuner som ej tillhör landstingskommun till bestridande av kostnaderna för vård vid karolinska sjukhuset,
  - d. lag om ändring i lagen (1974:525) om ersättning för viss födelsekontrollerande verksamhet m. m.,
4. beträffande utredning om avgiftsfri sjukhus- och läkarvård att riksdagen avslår motionen 1975:1974 (yrkande 4),
5. beträffande ersättning för psykoterapeutisk behandling att riksdagen avslår motionerna 1975:1189, 1975:1208 och 1975:1215,
6. beträffande kostnadstak för uttag av patientavgift att riksdagen avslår motionerna 1975:757, 1975:1973 (yrkande 1) och 1975:1975,
7. beträffande ersättning vid seriebehandlingar att riksdagen avslår motionen 1975:1199,
8. beträffande ersättning vid remiss av företagsläkare att riksdagen avslår motionerna 1975:465 och 1975:759,
9. beträffande ersättning för resekostnader m. m. i samband med sjukdom och sjukbesök m. m. att riksdagen avslår motionerna

- 1975:31, 1975:202, 1975:258, 1975:341, 1975:470, 1975:471, 1975:1222 och 1975:1231,
10. beträffande allmän glasögonförsäkring att riksdagen avslår motionerna 1975:77 och 1975:1221,
  11. beträffande preventivmedelsrådgivning hos privatpraktiserande läkare att riksdagen avslår motionen 1975:1225,
  12. beträffande kostnadstak vid inköp av medicin på recept att riksdagen avslår motionen 1975:1973 (yrkande 2).

Stockholm den 22 april 1975

På socialförsäkringsutskottets vägnar
TORSTEN FREDRIKSSON

Närvarande: herrar Fredriksson (s), Augustsson* (s), Ringaby* (m), Karlsson i Ronneby (s), Magnusson i Nennesholm* (c), fru Håvik (s), herrar Hylander* (fp), Marcusson (s), fröken Pehrsson (c), herrar Fridolfsson (m), Andersson i Nybro (c), Andersson i Edsbro (c), Larsson i Vänersborg* (s), Gösta Gustafsson i Göteborg* (s) och Hagberg i Borlänge (vpk).

*Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservationer

1. vid *punkterna 1 och 2* beträffande patientavgiften vid öppen läkarvård och vid telefonrådförfrågning m. m.

av herr Hagberg i Borlänge (vpk) som anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 15 som börjar med "Ett viktigt" och slutar med "biträda förslagen i propositionen." bort ha följande lydelse:

I senare års hälso- och sjukvård har man eftersträvat att bygga ut den decentraliserade öppna vården. Målet har varit att göra hälso- och sjukvården lättare tillgänglig för medborgarna genom att så långt möjligt ge den formen av en närhetsservice. Den förevarande propositionen kan ses som ett led i strävandena att förverkliga denna målsättning. Man inför ett enhetligt ersättningssystem för olika former av sjukvårdande behandlingar som efter läkarordination utförs av annan än läkare och för resor i samband med sådana behandlingar. Dock finner utskottet de i propositionen föreslagna höjningarna av sjukförsäkringens ersättningar till sjukvårdshuvudmännen otillräckliga och förslagen till höjningar av patientavgifterna oantagbara.

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 16 som börjar med "Utskottet har" och slutar på rad 17 uppifrån med "av Landstingsförbundet." bort ha följande lydelse:

En allmän strävan bör vara att på sikt söka åstadkomma en avgiftsfri sjukhus- och läkarvård. Det skulle enligt utskottets mening strida mot denna strävan att höja patientavgifterna. Utskottet biträder därför motionärernas förslag om bibehållna patientavgifter. Uppräkningen av det ekonomiska tillskottet till sjukvårdshuvudmännen, liksom ökningen av socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen med 1 %, mot i propositionen föreslagna 0,6 %, måste anses väl avvägda. Utskottet tillstyrker därför bifall till motionen 1974 i denna del. I propositionen 1975:92 har regeringen föreslagit en uppräknings av socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen från 7 till 8 %. Av höjningen avser 0,6 % kostnaderna för att förverkliga förslagen i den nu förevarande propositionen 1975:36, medan återstoden avser kostnader för den i förstnämnda proposition föreslagna skatteomläggningen 1976. Utskottet kommer att i samband med behandlingen av denna proposition och med bifall till yrkandet i motionen 1974 om en ytterligare uppräknings av avgiften till sjukförsäkringen föreslå att avgiften till denna försäkring höjs från 7 % till 8,4 % av avgiftsunderlaget. Härigenom torde yrkandet om en uppräknings av tillskottet till sjukvårdshuvudmännen komma att tillgodoses;

och dels att utskottet bort hemställa
under 1

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1974 (yrkande 1) och med avslag på propositionen 1975:36 uttalar att överenskomsten med sjukvårdshuvudmännen i vad den avser höjning av patientavgiften i offentlig öppen sjukvård, vid läkarbesök från högst 12 till högst 15 kr. per besök och vid telefonrådgivning från 5 kr. till 10 kr. inte bör genomföras,

under 2

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1974 (yrkandena 2 och 3) uttalar att socialförsäkringsavgiften till sjukförsäkringen bör höjas med 0,4 % utöver vad som föreslås i propositionen och att tillskottet till sjukvårdshuvudmännen bör uppräknas till 706 milj. kr.

2. vid *punkten 4* beträffande utredning om avgiftsfri sjukhus- och läkarvård av herr Hagberg i Borlänge (vpk) som anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande i tredje stycket på s. 16 som börjar med "På grund" och slutar med "motionen 1974." bort ha följande lydelse:

Som framgår av vad utskottet tidigare anfört delar utskottet den i nämnda

motion framförda grundtanken på en avgiftsfri sjukhus- och läkarvård. Utskottet tillstyrker därför med bifall till motionen att en utredning kommer till stånd med uppgift att undersöka förutsättningarna för att åstadkomma en sådan sjukvård.

dels att utskottet under 4 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1974 (yrkande 4) hos regeringen begär en förutsättningslös utredning av frågan om avgiftsfri sjukhus- och läkarvård;

3. vid *punkten 5* beträffande ersättning för psykoterapeutisk behandling av herr Hyltander (fp) som anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "Den i" och slutar med "riksdagens åtgärd." bort ha följande lydelse:

Den i motionerna aktualiserade frågan har vid upprepade tillfällen prövats av riksdagen. I sitt av riksdagen godkända betänkande 1973:25 underströk socialförsäkringsutskottet angelägenheten av att ersättningsbestämmelserna ändrades så att de medgav rätt till ersättning även i sådana fall då psykoterapeutisk behandling utförs av annan än läkare. Genom den breddning av försäkringens ersättningsregler som överenskommelsen med sjukvårdshuvudmännen innebär har man när det gäller hos sjukvårdshuvudmännen anställda psykologer i princip tillmötesgått riksdagens önskan. När det gäller privatpraktiserande psykologer är frågan däremot alltfjämt olöst. Enligt utskottets mening bör psykoterapeutisk och psykoanalytisk behandling utförd av privatpraktiserande psykolog med godkänd utbildning jämsättas med behandling av privatläkare. Utskottet föreslår därför att ersättningsreglerna ändras så att ersättning för behandling av privatpraktiserande psykolog skall utgå på samma sätt som när behandlingen utförs av privatläkare. Denna ändring bör genomföras i den nya läkarvårdstaxa som börjar gälla från 1 juli 1975. Vad utskottet nu anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under 5 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1975:1189, 1975:1208 och 1975:1215 ger regeringen till känna vad utskottet anfört;

4. vid *punkterna 6 och 7* beträffande kostnadstak för uttag av patientavgift och ersättning vid seriebehandlingar

av herr Magnusson i Nennesholm (c), fröken Pehrsson (c), herrar Andersson i Nybro (c) och Andersson i Edsbro (c) vilka anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar i sista stycket på s. 16 med "Av den" och slutar på s. 17 med "i fråga." bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som kommit till uttryck i motionen 1973 angående önskvärdheten av enhetliga regler över hela landet när det gäller uttaget av patientavgifter och ett tak för dessa. Ett successivt genomförande av en sådan reform i landstingens regi kan, även om Landstingsförbundet skulle utfärda rekommendationer om tillvägagångssättet, leda till att reglerna och förmånerna blir mycket varierande mellan de olika landstingsområdena.

Utskottet delar därför motionärernas uppfattning om att en utredning bör tillsättas för att finna former för att inom ramen för den allmänna försäkringen skapa ett system med kostnadstak för uttag av patientavgifter vid sjukvårdande behandlingar.

Förutom de tidigare nämnda fördelarna med enhetliga regler över hela landet talar även kommunalekonomiska och fördelningspolitiska skäl för att reformen finansieras via den allmänna försäkringen.

Den i motionen 1199 väckta frågan om ersättning vid seriebehandlingar bör också tas upp till prövning i detta sammanhang.

Med det anförda bifaller utskottet motionen 1973 yrkande 1. Härigenom torde också yrkandena i motionerna 757, 1199 och 1975 vara i huvudsak tillgodosedda.

dels att utskottet bort hemställa

under punkten 6

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1973 (yrkande 1) och med anledning av motionerna 1975:757 och 1975:1975 hos regeringen begär utredning om och förslag till en reform som innebär att man inom ramen för den allmänna försäkringen inför ett kostnadstak för uttag av patientavgifter vid sjukvårdande behandling.

under punkten 7

att riksdagen med anledning av motionen 1975:1199 hos regeringen begär förslag om ersättning vid sådana seriebehandlingar av sjukdomar som utförs av sjukgymnast, läkare eller på sjukvårdsinrättning;

5. vid *punkten 9* beträffande ersättning för resekostnader m. m. i samband med sjukdom och sjukbesök m. m.

av herr Hagberg i Borlänge (vpk) som anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Som tidigare" och slutar med "motionen 1222." bort ha följande lydelse:

Som tidigare nämnts innebär förslagen i propositionen en breddning av sjukförsäkringens resekostnadsersättningar. De väsentligaste och oftast kritiserade bristerna i nuvarande ersättningsystem har därigenom till stor del undanröjts. Motionen 1222 pekar dock på en ofullständighet i systemet

som bör undanröjas med det snaraste. Utskottet tillstyrker därför bifall till motionen 1222.

dels att utskottet under 9 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1222 och med anledning av motionen 1975:258 samt med avslag på motionerna 1975:31, 1975:202, 1975:341, 1975:470, 1975:471 och 1975:1231 hos regeringen begär förslag om sådan ändring av gällande bestämmelser att reseersättning och – i vissa angivna fall – även ersättning för förlorad arbetsinkomst kan utgå från sjukförsäkringen till sjukbesökare med lång färdväg till region- och specialistsjukhus;

6. vid *punkten 10* beträffande allmän glasögonförsäkring

av herr Hagberg i Borlänge (vpk) som anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Som tidigare" och slutar med "och 1221." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det tillfredsställande att frågan om bidrag till glasögon för berörda grupper uppmärksammats i propositionen men anser i likhet med motionärerna i motionen 77 att normalkostnader för anskaffande av glasögon bör infogas i sjukförsäkringssystemet. Denna fråga bör med skyndsamt prövas. Självfallet kan en "allmän glasögonförsäkring" vara en bra form härför. Utskottet tillstyrker således motionen 77 och anser motionen 1221 vara besvarad med vad utskottet anfört.

dels att utskottet under 10 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:77 och med anledning av motionen 1975:1221 hos regeringen begär skyndsamt prövning av frågan om att infoga normalkostnaderna för anskaffande av glasögon i sjukförsäkringssystemet;

7. vid *punkten 11* beträffande preventivmedelsrådgivning hos privatpraktiserande läkare

av herr Hyltander (fp) som anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 22 som börjar med "Överenskommelsen med" och slutar med "i ämnet." bort ha följande lydelse:

Överenskommelsen med sjukvårdshuvudmännen innebär att ersättningen för preventivmedelsrådgivning anknyts till de belopp som skall gälla inom den öppna vården. För besök hos läkare inom sådan vård skall alltså ersättning utgå med 85 kr. för varje besök, för besök hos annan rådgivande personal skall ersättning utgå med 42 kr. Denna höjning av ersättningen får ses som en bekräftelse på att den nu gällande ersättningen med 45 kr. per besök är för låg även för preventivmedelsrådgivning, meddelad av pri-

vatpraktiserande läkare. Ersättningen från sjukförsäkringen för sådan rådgivning blir tills vidare oförändrad, men departementschefen har i propositionen uttalat att frågan om sådan ersättning kommer att prövas i samband med framtida beslut om läkarvårdstaxan. Sådant beslut kommer att fattas av regeringen före sommaren, eftersom reglerna i läkarvårdstaxan gäller längst till utgången av juni 1975 i fråga om vård som lämnas av privatpraktiserande läkare.

Utskottet anser det ytterst väsentligt att väntetiderna för preventivmedelsrådgivning nedbringas snarast möjligt, i synnerhet som den nya abortlagen trädde i kraft den 1 januari 1975. De privatpraktiserande läkarna står för en stor del av preventivmedelsrådgivningen. Det är därför angeläget att ersättningen för preventivmedelsrådgivning meddelad av privatläkare, vilken ersättning nu uppenbarligen är för låg, höjs utan dröjsmål. Utskottet delar motionärens mening att ersättningen bör motsvara kostnaden för utfört arbete. Om det är praktiskt möjligt bör höjningen ske redan före halvårsskiftet. Vad utskottet anfört bör ges regeringen till känna.

dels att utskottet under 11 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1975:1225 ger regeringen till känna vad utskottet anfört;

8. vid *punkten 12* beträffande kostnadstak för inköp av medicin på recept av herr Magnusson i Nennesholm (c), fröken Pehrsson (c), herrar Andersson i Nybro (c) och Andersson i Edsbro (c) vilka anser

dels att det avsnitt av utskottets yttrande som börjar på s. 22 med "Enligt utskottets" och slutar på s. 23 med "denna del." bort ha följande lydelse:

Utskottet vill peka på att de regler som i dag gäller för prisnedsättning på läkemedel innebär ett högkostnadsskydd för vissa grupper som har stort behov av läkemedel. Detta är av betydande värde eftersom dessa personer på grund av sin sjukdom ofta har en sämre ekonomisk situation än andra. Som framhålls i motionen 1973 är dock möjligheten att erhålla helt kostnadsfria läkemedel knuten till vissa sjukdomar och till vissa mediciner. Detta innebär att personer som på grund av andra sjukdomar har behov av omfattande och kostbar medicinering ställs utanför möjligheten att erhålla fri medicin.

Det händer också att en patient visserligen får ett eller ett par läkemedel kostnadsfritt men därutöver har behov av flera andra, som han då får betala enligt vanliga regler.

Den höjning av maximiavgiften vid inköp av medicin på recept från 15 kr. till 20 kr. som föreslås i propositionen innebär att kostnaderna för dem som saknar möjlighet att erhålla fri medicin blir än mer betungande.

Mot denna bakgrund delar utskottet motionärernas syn på behovet av att införa ett kostnadstak för patienten vid 100 kr./behandlingsår för inköp

av medicin på recept. Med bifall till motionen 1973 (yrkande 2) föreslår således utskottet att denna fråga blir föremål för en skyndsam utredning.

dels att utskottet under 12 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1975:1973 (yrkande 2) hos regeringen begär utredning och förslag angående ett kostnadstak vid 100 kr. per behandlingsår för inköp av medicin på recept.

Bilaga

Register över motionerna

Motion nr	Behandlas på s. i betänkandet	Behandlas i utskottets hemställan under punkt	Omfattas av reser- vation nr
1975:31 (s) (ersättning för resekostnader m. m.)	18, 19	9	-
1975:77 (vpk) (allmän glasögonförsäkring)	21	10	6
1975:202 (m) (ersättning för resekostnader m. m.)	20	9	-
1975:258 (c) (ersättning för resekostnader m. m.)	19	9	-
1975:341 (c) (ersättning för resekostnader m. m.)	20, 21	9	-
1975:465 (s) (ersättning vid remiss till företagsläkare)	18	8	-
1975:470 (s) (ersättning för resekostnader m. m.)	19	9	-
1975:471 (s) (ersättning för resekostnader m. m.)	19	9	-
1975:757 (s) (kostnadstak för uttag av patientavgift)	16, 17	6	-
1975:759 (fp) (ersättning vid remiss av företagsläkare)	18	8	-
1975:1189 (c) (ersättning för psykotrapeutisk behandling)	17	5	3
1975:1199 (c) (ersättning vid seriebehandlingar)	16, 17	7	4
1975:1208 (s) (ersättning för psykoterapeutisk behandling)	17	5	3
1975:1215 (fp) (ersättning för psykoterapeutisk behandling)	17	5	3
1975:1221 (c) (allmän glasögonförsäkring)	21	10	-
1975:1222 (vpk) (ersättning för resekostnader m. m.)	19, 20	9	5

Motion nr	Behandlas på s. i betänkandet	Behandlas i utskottets hemställan under punkt	Omfattas av reser- vation nr
1975:1225 (fp) (preventivmedelsrådgivning hos privatpraktiserande läkare)	22	11	7
1975:1231 (m) (ersättning för resekostnader m. m.)	20, 21	9	–
1975:1973 (c) yrkande 1 (kostnadstak för uttag av patientavgift)	16, 17	6	4
1975:1973 (c) yrkande 2 (kostnadstak vid inköp av medicin på recept)	22, 23	12	8
1975:1974 (vpk) yrkande 1 (patientavgift vid öppen läkarvård och vid telefonrådförfrågning)	15, 16	1	1
1975:1974 (vpk) yrkandena 2 och 3 (tillskottet till sjukvårdshuvudmän- nen och socialförsäkringsavgiften)	15, 16	2	1
1975:1974 (vpk) yrkande 4 (utredning om avgiftsfri sjukhus- och läkarvård)	15, 16	4	2
1975:1975 (fp) (kostnadstak för uttag av patientavgift)	16, 17	6	–